Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вашагIкхета!

СЕРГОАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 12 август, 1976 шу. • № 98 (5609). • Мах 2 кеп.

ХЬУВКЪАМ ХIАНЗЗЕ А КИЙЧБЕ

Республика кхашка сиздаь балхан деш да, чунйца доолаш латт кIа. Ялаташ чунйца а дашна мукъаладинад Гудермесски, Малгобекски, Шелковской, Наурски, Урус-Мартановски, кхыча районий лаьтташ. Из толам баьккхаб лаьтта леладара культура айенна хилларах, удобренеш дукхагIа ехка, дIадийнйачу златташта Iунал дикагIа де, лаьтта шиъ ханнаъа кийчбе баьина хилларах, дIадувш дола фу дика хIинйтара лаьтта леладерах, дIадувш дола фу дика хIинйтара лаьтта леладераша дукхагIа йоаккхо еш йолаладь. Из дика дагараша кIоиб Урус-Мартановски район совхозаша. Цар соахка дIадийнйача ялата фу 85 процент хьалхарча класса ар. Цудухьа хух шера ка болча ялатий эгIара бокккха гIа хьувкъам — хIара гектара тIара 27,2 центнер чубера цар. Дикал лакха йолаш фу кийчбара йоаккхо йир Шалински, Сунженски, Гудермесски районашка. ХIара гектара тIара 24—25 центнер ялат чудера нар.

Халахете а хургболча хьувкъама боькъонца е-еза йоаккхо ши массанаъа а. Малгобекски, Назрановскин районий боахамашка дикал лакха йола фу кIезига дIадийра. Из ца Iаткъаш ланзар хьувкъама.

ЧIоагIа сатем боабеш да уж шера дIаде фу кийчбеча этта хьал. Надтеречни района боахамашка 63 азар центнерах 14 азар мара цIендалъдинйадеш. Цендаиза фу дукха да Малгобекски, Наурски, Ачкой-Мартановски районий боахамашка. Гептара ноч халла тIа да гIулаьях районий боахамашка. «Джалиха», «Автурнийский», «Горагорский» совхозашка. «Джалиха» кондицеча дIахоочадаь фу дан сунженски кхлхозашка.

Ялаташ цIендеча машинаша болх во беш хилар да фу кийчдара новкъарле еча йерттердар. Цудухьа техкача цар цIендаь фу кхоалагIча класса хуа, е нувхаш йоаххаш кондицеча дIакхаьча хилар.

Республике 66 ялаташ цIенду пункт я сахьата 10—12 тонн фу цIенде иш болаш, 253 ялат цIенду чоалхане машинаш я. Цу технико хIара денна 16 азар тонн ялат дIадувча кондицеча хоачаде торо ду пайн аха сменагIа болх бича а. ХIаьта ит дийнахьа царца кондицеча дIахоочадаьр 5,3 азар тонн мара яц.

Из болх дIаъхо нита дIабахьа йиш йолаш бац.

Дика делац лаьтташ ахара тIулаьх а. Ялаташ чунйца а дашна ца оахаш лаьтташ дукха да республика боахамашка. Късьстта Назранвоскин районашка.

Гурахьа ялаташ дIаде доладдача дукха ха йисачу. Долче специалисташ декхарваьлла бу фу цIенкара. дIадолучагIеч шолларг кIаьсгара из кхачийтара геттара чIоагIа терко е. Йоахоь е еза лаьтта дувшаш дола фийгаш этара лаьккгIча репродукцией, дикагIа хьийкъча кхашкара чуйпIарех хьийтара. Пайкка мара боакхгIбаш толлаш. Из къьстта хьхьоьх Урус-Мартановскогн района боахамаша уж шера чубенча хьувкъамо. Практике техка, пайдане дола гIулаьх хьаллаца а дIадоарждже а деза.

Късьстта теркам тIабахийта беза лаьтта минеральни органически удобреени тоьсара. Практикон опытон хьалхоьх уж хьаьккъана лаьтта ехкача хьувкъам хоадуш лаьккхуга. Дикдалийта йиш ш лаьтта оахкага, ялат дIадувага, кхыьола кхашкара балхаш шоай хан-ханнаъех, дикеч. цIенеч це дезига.

Лаьтта кийчвеча хьаьа тракторени машинеи нийса а биъза я пайда маар Iалъамат боккхача доарIаме гIулакх аа. Лаьтта оаха кIара трактор ден а бус а бизза чоагIа низана болх беш хила еча. Механизатораша дикдалийта йиш яц хургболча хьувкъам цар болх дика барах, фу кийчвара болаьхо прах тийна болгга.

Хургболча хьувкъамех бола бекттокъам айбара духьа хIинзза а уйла е еза механизированни отрядашта, звеньяшта, бригадашта яхаш тIечIогIIара, лаьтта кийчадрага ялат чуецара кечъеш, советски, профсоюзни организацеи болх бича партийни, советски, профсоюзни организацеи болхахмий культурни теркама покъмоттиге ганизацеи болхахмий культурни теркама покъмоттиге латташ хила деза. Бокккха лоарIам болаш да уж моральни материальни соврIаш деш хьалхаяр. Лаьтташ оахаш боахавач механизаторашта юкъе шерра йоаррже еза специалисташ яхь. ХIара смена, хIара дикагIа де массаза доал ховш хила деза хьалха латтар, тIехьабусар малагIа ва. тодам баккха карагI миштта дышнад, тIехьависара баханаш малагIаш да.

Ерриге торонаш. дерриге низаш оарцагIдаха деза хургболча хьувкъама чIоагIа дика лард йоллара.

Новкъостала раьза ба

Гурахьа ялата йийна культураш чуецара новкъостал де Сунженски района автотранспортни предприятера баьккача шоферааца деха балха тептара раьза ба цу района Кировн цIерагIча коллоза хуьлалой. Хlинз, кIаникара гурахьа йийна культураш чуйпIатчух тIехьагIа, коллоза ялат лаьттара пачхьалкъен амбаранка дIахкхъал боьх бу цао.

Шоай балха нормаш дукхагIа тIехкхочаш ца еш ди дIахьахийтаи шоферанна Муртазов, Висхас, Цороев Султана, Чабдархнов Джунида.

Сунженски дукъа хьыьша болача ешьха тIа гIолла машинаш лелаеш дийнъка юкъера лаьрхIача 28—30 тонн ялат дIаьдув пасех хIаране пачхьалкъен амбаранка.

Социалистически деккъаралга 3000 тонн ялат дока деззи из коллоз пачхьалкъенга. Хlьата ну шоферий новкъостала хIаннае 3080 тонн лехкал.

А. УРОЖАЕВ.

Къонача коллектива толамаш

Къона соаюз я Малгобекски района «Советский» яхар. Из ваIIагIбелла шолларIа ши ма-лелле а дика хьоккхамаш гойташ къьстет цун коллективо. Ишшта, соахка гурахьа 1175 гектара тIа ка болча ялата культураш дIайийна фу боахке. Уж дика хьувкъаюу хуьла ерриге шоай торонаш оарцагIаьхьа шерра къьсьсам боаржабир фермагалай болхлоца. Сомий бешарамашка, бакладараш дIалийнйача кхашта Iунал дош де деза балхаш шиъ хIинзъаш дикон чакхдахара къьстта йоаккхо йир. Ишшта, графикагIа белгалъхьара хIинашка чакхдалкар гIайвеш яIара, бешамашкара лаьтта яхара, хIй диллара, сомаи бакладараашт зене йолча садолаллача хIамашта духьала дохьаж тохара балдаш. ХIинз сом а бакладараш а чуецаш бу совхоза боллой. Хьукъсамга хьежача гуш да хьийга къа зехьа дайнадовшлига. Планал совгIа чуецаш бу сом бакладараш а. ХIинзле пачхьалхьелга дIабеннаб 760 тонн сома дукъа хIама ца эшаш 250 тонн бакладараш.

Сом къьстта дика кхебаьь Умалотаюв. Заде кулгалдеча бригаде. Плав 70 центнер йоллаш хIинзше чуйпIаб бу бригада боллошка хIара гектара тIара 110 центнер сом. ТIехь тIайбоIIача хана цу бригада боллошка хIара гектара тIара чоа ялата 50 центнер сом чуздаргхьлъара шеко ши совхоза кулгалхой. Хlара гектара тIара бIаь центнер сом чуайпIаб хIинзле Тепаева Тамраис кулгалдеча бригада колективо я. Совхоза бригадаиста юкъе яьржача яьке шолларIа ма моттиге я Генаевас кулгалдеча бригадаш.

Вай мехка тайп-тайпарча городашка бахача къьлбаьгаьнгошта лаьрхIа 250 тонн сом дIабахьийта деккар тIаийнад совхоза сомий бешамаш делларша хIинза чIаьзе Москве, Куйбышеве, Хабаровске Краснодаре, Ставрополе а къьлбаьгаьмхошта цар дIабахьийтаб 100 тонн совгIа сом.

Бакладараш керттерча дальхе Урус-Мартановски района газоконтора долча боахамо. Хьалхе оттавлча договораш бакладараш шоашта хьа а ухаш дIахкхача деаши бар иу контора боллой. Из аьш.

— Оахош дIаккхуьх оаха бакладараш заготконторе. Дика дехар дича мара из продукци дIа а эцаш тхотара, — йоаь совхоза директора заместителя Межидов Iалауде.

Уьк деношка КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева Кубански края лаьтта леладеарашка дIахьийта письмо дувцаш собрани хилар совхозе. Кубаний патриотически болам хьал а лаьца хIаьта шоай торонаш лаьрхIа а лаьрхIа уж шера 3500 тонн сом, 1000 тонн бакладараш, 3000 тонн шекара спеклаш даччахьалхенга совхоза социалистически декхар тIаийнад совхоза кхььсьгамхоша.

— Духха хIама ца эшаш кхо бIаь саг ва хIаза сомн бакладараниа чуецаш. Дика дехетадуу цар шоашта тIаийна дехкараш меи бекттокхаме да. Цудухьа лакха я хIара болхлолуш кхььсьгама оасарле. Дийнахьара балха нормаш кхоачаш ца еш нагтахьа мара саг хилаш кхо бIаьнена юкъе. Цул совгIа дика бо кхебаь хьукъам а. Из бальан долаш шоаш лаьрхIар кхоачашше тха боахама сомн бакладараниа деладерий вна бIаькъенгар-хиларх шеко яц са, — йоаь Межидов Iалаудо.

М. ХАМАТХАНОВ.

СОМИ БАЬЦАДААРАШИ— ДУККХАГIА

Керттерча дальхе сомий бакладараши кхелеш я Урус-Мартановски района Минурина цIерагIа совхоз. Цу боахаме кхебеш бо 750 гектара тIа тайп-тайпара сом, помидораш, нарсаш, хох, кабуг кхььсьга ду бакладараш.

БархI сомий бешамаш делларша цар бакладараши кхелеш ши бригадаш я цу боахаме. Из бригадаш пачхьалкъенга 2700 тонн сом, 900 тонн бакладараш 1000 тонн шекара спеклаш йоаккха декхар тIаийнадар совхоза кхььсьгамхоша.

Пятилетка — дих шера! — аьнна «Консервиплодоовощ» яхаь Нохч-ГIалгIай производственни аграрно - промышленно-торгови обьединене хьалхадаттаваь республика бергачагIа бакладараш деладерашкеи сом деладерашкеи дакхайкара хьал а лаьца уьк шера шоашта хьалхаяьа латта деккараи толамца кхоачашдара йоаь торонаш оарцагIаьхьа шерра къьсьсам боаржабир фермагалай болхлоца. Сомий бешарамашка, бакладараш дIалийнаваь кхашта Iунал дош де деза балхаш шиъ хIинзъаш дикон чакхдахара къьстта йоаккхо йир. Ишшта, графикагIа белгалъхьара хIинашка чакхдалкар гIайвеш яIара, бешамашкара лаьтта яхара, хIй диллара, сомаи бакладараашт зене йолча садолаллача хIамашта духьала дохьаж тохара балдаш. ХIинз сом а бакладараш а чуецаш бу совхоза боллой. Хьукъсамга хьежача гуш да хьийга къа зехьа дайнадовшлига. Планал совгIа чуецаш бу сом бакладараш а. ХIинзле пачхьалхьелга дIабеннаб 760 тонн сома дукъа хIама ца эшаш 250 тонн бакладараш.

Сом къьстта дика кхебаьь Умалотаюв. Заде кулгалдеча бригаде. Плав 70 центнер йоллаш хIинзше чуйпIаб бу бригада боллошка хIара гектара тIара 110 центнер сом. ТIехь тIайбоIIача хана цу бригада боллошка хIара гектара тIара чоа ялата 50 центнер сом чуздаргхьлъара шеко ши совхоза кулгалхой. Хlара гектара тIара бIаь центнер сом чуайпIаб хIинзле Тепаева Тамраис кулгалдеча бригада колективо я. Совхоза бригадаиста юкъе яьржача яьке шолларIа ма моттиге я Генаевас кулгалдеча бригадаш.

Вай мехка тайп-тайпарча городашка бахача къьлбаьгаьнгошта лаьрхIа 250 тонн сом дIабахьийта деккар тIаийнад совхоза сомий бешамаш делларша хIинза чIаьзе Москве, Куйбышеве, Хабаровске Краснодаре, Ставрополе а къьлбаьгаьмхошта цар дIабахьийтаб 100 тонн совгIа сом.

Бакладараш керттерча дальхе Урус-Мартановски района газоконтора долча боахамо. Хьалхе оттавлча договораш бакладараш шоашта хьа а ухаш дIахкхача деаши бар иу контора боллой. Из аьш.

— Оахош дIаккхуьх оаха бакладараш заготконторе. Дика дехар дича мара из продукци дIа а эцаш тхотара, — йоаь совхоза директора заместителя Межидов Iалауде.

Уьк деношка КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева Кубански края лаьтта леладеарашка дIахьийта письмо дувцаш собрани хилар совхозе. Кубаний патриотически болам хьал а лаьца хIаьта шоай торонаш лаьрхIа а лаьрхIа уж шера 3500 тонн сом, 1000 тонн бакладараш, 3000 тонн шекара спеклаш даччахьалхенга совхоза социалистически декхар тIаийнад совхоза кхььсьгамхоша.

— Духха хIама ца эшаш кхо бIаь саг ва хIаза сомн бакладараниа чуецаш. Дика дехетадуу цар шоашта тIаийна дехкараш меи бекттокхаме да. Цудухьа лакха я хIара болхлолуш кхььсьгама оасарле. Дийнахьара балха нормаш кхоачаш ца еш нагтахьа мара саг хилаш кхо бIаьнена юкъе. Цул совгIа дика бо кхебаь хьукъам а. Из бальан долаш шоаш лаьрхIар кхоачашше тха боахама сомн бакладараниа деладерий вна бIаькъенгар-хиларх шеко яц са, — йоаь Межидов Iалаудо.

М. ХАМАТХАНОВ.

Междаьттахой гIончаш

«Iаврка дошуъ» духхарIа дакхкийтара междаьттахой боьхьонца боля гIончаш ба скважинашта капитальни ремонт яраш. Шозлата Iалаттара бекттокъам кхета а беш скважинашта капитальни ремонт яра хIара бетта плана тIаийнад социалистически декхарашна тIехкхочаьнашшеъ хьабоагIа уж. Июль бетта плана тIа тIехкхочаьнашьей скважинашта капитальни ремонт еча цеха коллективо. ПланагIа ремонт яь кийчбе еаши хиннар 3 скважина мара йоаьча, цар кийчъяь бIь скважина я.

Шабалча бетта эгара дIаккхуьх хьокхамаш а долаш ше ремонт еш йола скважина хьалха хьалха бIестенькъар мастера, коммуниста Вилков Владимир Петровича кулгалдеча коммунистически къьсьгаьмга сийлен цIи леладеча бригадас. Беча балха тIа цхьаьнга халонаш нийсъларг шуйна. Уж хьалонаш бригала ремонтникашна толамца ешийр. Шозза кисдотни обработкаш йир тIа № 119 болиц цу скважинашна. Цул тIехьагIа дийнъкеи буса 7 тонн механизатыта дала йоллелар из.

Шоай новкъостаната хьокхам а телаш кхаччаш ерриге балха белгалъхьар ремонтникаш — бурундеттар Хирьянов Иван, бурундеттарий гIончаш Тедтов Владимир, сийлахьара

В. ВОЛОДИН,
«Сунженефть» НГДУ вокхагIаона геолог.

«ЛУНА-24» ЛЕЛАШ Я

ТАСС ХОАМ

Космически сигалел мацыха система планетазин тахкара программица хьежжа 1976 шера 9 августа, московски ханагIа 18 сахьати 04 минути яьлча Советски Союзе сигала яхийтай «Луна-24» яха автоматически станци.

Сигала яхийтаро керттера де лерхIар — Беттан цуй гонахьеннеи Iаьмин тохкамаш деллаш. Дакхо эхолла.

Беттагахьа автоматически станци яхийтай лаьттан искусственни спутника орбита тIаьра. «Луна-24» яхача станце лелара траектори расчетичуна гарта я.

Телеметрически информаце даннеIа станце бортовой системаши агрегаташи лерттIа болх беш я.

Лаьттара командно-бустамбара комплекса средстваша станцица хаддаваь бувзам лоаттабу.

Координационно - вычислительни центр Iоухача информацена обработка еш я.

Советий мехка гIоллад

ХАРЬКОВ. «Свет шахтера» яхача завода хьаьяй шахташкара кIор хьалъара боаха низ бола комбайер. Из гитант Донбассе а лаьхийта яьнна. «Донбасская-капитальная» яхача шахтана лаьрхIа я транспортер. Шахтерашта гIо деча цу кантата цех хьалъеча. Уьклаа монтаж еггна шера 32 азар тонн картон арахеца цех хьалъеча. Уьклаа монтаж еггна шера 32 азар тонн картон арахеца яьна болча машина. Из тоьарча республикин предприятеи цу продукцица Iаьнна.

ВЛАДИВОСТОК. Даьчан хIамаи еар къонача городе Лесозаводске болх бе доладеллаш «Юность» яха пиразжелранни кинотеатр. Прикоркье массанаъа а кинофикаци яь край хинна даьтташ. Городашка, боллой песелкашка, юрташка болх беш да кхоккуьнаъел советIа шеразкрапини кинотеатри 2300-нел совгIа киноустановкеи. Хlара шера кинош хьож кхоьаьгIча эгарнел тIех дальневосточник.

КЕРКИ (Туркменски ССР). Дадоладеллаш 48 километр йолча Халач-Пальвартски колектор хьалъеча. Хургболча мелиоративни канала трасса тIа болх бе болабеннаб «Чарджоуирмовоздстрой» треста механизаторашт. Уьк шера хьалъеш дарогдоча кордона канало болаби дIабахьа кхьь работа лаьтташ тодаь, Халачски райене карадерзаеча кордача Лаьтташ яхь, я кхо яьш ректатор тIара хьувкъам лаьхье тоьра дургьа.

ПСКОВ. Пскове хьийлаьча кордача профессионально-техницески училище хььчунцаь хьалдара 150 эламта саги йолIи. Цо кийчберга буьзама средствашт промышленносте боллой. Оьаьсте хIинз болх беш я катирдохта харжа ядовитъка гарта специальность йолла. 25 профтехучилище. Уьк шера кIай метизизаторни, машинаша доаган детта мастераш, мелиораторан хала лаьрхIад сельски школьникашна инженарех дужжача.

СУМГАИТ (Азербайджански ССР). Пехьакхаьла дувтаду пазата баржъаш деча фаборка республике йоаьтагIа йолча пеле бистелъашкад оборудованеш монтаж еггна. Хlинз уьклаа тхьо кеннебер тIа дикдуу ят моделагIа баржъаш. Уж — берий эпна костюмчикаш, кхалнаьча кочамашш жакеташи, майача ьаька пиловераш.

РОВНО. Потребительната кордача, продукце хьаллара парти дIаьхьийтай лакхавопитно аппаратура мотторера запасаш коллектико. Уж — энергетически системашта лаьрхIа пайдинагIа йолла комплексни устройствеш. Из дарца шера тIаийнача декларий доарIалаьмеча пунктех цIеI кхоачашьюл.

ТОМСК. Кордача Вахски мотторе «Томскнефть» мехлаьтта-газови управление промыслованний хьаллара балха пайдолаеннай. Болх беш йолча Александровское — Анжеро-Судженск механизатора магистраль междупоьт лоалдача моттиггаца яьшш юкъаш йолча трубопроводаш ду доагор летта болабеннаб уж. Уьк пилятет механизатор лоалдача кIезига. (ТАСС).

Доазол дехьара хоамаш

ДЕЛИ, 10 август. (ТАСС). Хайдарабадаь фистельвар пхе дийнахь хиннача Инде Конгарте Къаман совета сессеи болх. КПИ хьалхалоша йийца а йийца, къолбаллий мехка чуера гIулаьккхеи дуьсен халкъаьта юкъерча хьаьаи йоаь халкъаьта хьаьа социалистически мехкашта а йолаеш доттагIаи чIоагIлар духьа дIьаьна доаттабу къоьсам.

ДИССАБОН, 10 августа. (ТАСС). Уьклаа кейатеха арабакъаьхь хьаьа хинна инарал А. ди Спинола таханл Лиссабонан къаьнна Спинола общественни къерамазлен полице агентаи тIетьа я болаш Кабинетни яхача пайдаэцаш

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ПАРТКОМИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬИ

Формализм моллагІа гІулакха тІа чІоагІа хене я, хІма-нех ахь по кІоагІа сона бахийта тарлуьйда, цун мутІахьа бараз атта корон болабаь. къаьстта хІаране шиъ политехникан мейбаьна хІоттайка а долаш. Иза аьлар духьа собрани йича е шиъ моттиггера - соцІам тІаийъча ниташ, ОІзыш болча пата формальнех «кхоачашбеграна» из. Ткъкъа цох пайда ца балараз соначІа эсгІуд.

Лакхе вай дийцачу мейан дика хьегІаьсаи а дагара ца дозалийташ а ба Сульженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза партийни комитета чохІан. Цуъгтьа соцІиалистически яхь лелаеча формализм ца хилийтара халдаша йовзко хо цар.

ХІана бохаме ергиргача производственни участкашка шера ца йоаржаьнь йиха вІашТелхьаьккхара гІулакх партийни комитет ишо лоарлаеча секретарь Ж. Д. Ибрагимов а эттавеш. Штаба юкъебоагІа бекткхаме новкъостиг: профкома председатель Т. И. Толкунов, экономист З. Сипчинова, керттера инженер И. М. Нетребо, машинни ковш наченик П. А. Воброевский, статист Н. Д. Демченко,

Штабо чакхъалъяча хІара бахча денна итогаш ю. Цуьраяна яхь салЬат лаьъна вІашагІ а кхийте дагь фуд хьежачуьа тІехьаьгІа бІоллесть драгеш. Пайкъа из хІара бригада, отряда къаьхьамхошка дІакхочийт. Цу тІарча хІинеч ахь шоай бахча пайда эц подразделеней начальникаша, цаьрга лаьъна шера ткъийт ангаторашка, драгеш къаьхьарга дистокаш, «Молнеи».

ХІинзаца цкъа цкъа мотт хиннаяц штаба заседине колхоза председателя Ю. Я. Заборова лаьъна ца лоаделл. ХІаьта цун керте лаггар партКома секретарь хІлараз, цуьг балха лакъа лоадаш даим колхоза керттера куьгалхо хІаьрг штаба балха лоарлаеча чІоагІа айбу, цо ерахеза ІІара бохьлетень шиш болаш хетайт.

Нахах долиш дар лочъкъе хала ца вай хана, цар цу саъдате кхоастану куьгалхошца бахьнехь воаннаш дар. Цун тІехьа дег чура доацаш моттайта лелаьдеп маьтІа ца дезаш йоакхо еча ишшта хІна а доагІа ца.

А. ЗИМАРИН,
«Къаьхьегама байраьх» яхача газета болхо.

Байкало-Амурски машинпаьъка машиностроительна участок Іоюллаш датт.

КПСС ХХV съезда решенин кочачаш а ден планаш соагІа ткъаь шийтта километр машинни-ки Іо а билла наькъа 135-тІа километре Небель яхача разрезе дІаттаоттуш лаьрдаш Пионерный-гора. Лена яхача хи тІара Байкалагаьъ баьккха шоалгаІа «Іа» куръба на. Хьалхарера баьккхача дІалаьхьа шера Усть-Кутера Звездный яхача бамовски поселке машинни-къаьгІаьттача.

Машинни-ки Іобуллача лаьтта тоссаш духха коллективни, болатІача тайпара техника а лаьнеш, бригадни подряда методагІа болх беш я.

Тайге хьаьдеч лаьтт цІеноШ, столовеш, школаш, больница, кинотеатраш.

Йоккха порт хьалъеш лаьтт Курлы яхача мыса тІа (Байкало-хьолбаздеж). ХІинзарна нагинаше хьалхарга бетта БАМа лаьрхІа Іама тІа гІолла ухха-за хьакхъяьна чуьл, ІІалахаяча шера дерригача аьжки беначуьл духкаеча ба.

СУРТА ТІА: Байкала къуьлбехера Куйлы яха пачхьал. Цкъаьнера тІекъ шоалгІагар доагІаш хьатІаех ухказа БАМа лаьрхІа муьл тІа гІолла, баржаш.

Э. БРЮХАНЕНКОЙ,
В. ХУДЯКОВЕЙ сурт.

ТАСС фотохроника.

ХЬИНАР ДОЛА рационализатор

«Грозненфть» объединене техническ творческа ІІара бесам совбоахара? Производстве гуш долча яхочачабоацаран хІинца ца іеш из да цун сахьетам лакха хІлар, цо хьегаш долча къа коллективна нахъьадерзкІеп кийчьеча рационализаторски движени ІІачъкъа хоза торо дурглакІдара из хьегадар.

Техническ творческа новкъа дакъа лацаро хІара сагасара Дадех цо шиъ знанеши профессиональни гонаьна халдаша да дахьа. Цуъгтьа Грозненски механикъяьчу институт чакхъяьккхачуьл тІехьаГІа Александр Иванович деша втаран Общественни патентоведен Ставропольски институте. Іоаьйча знанеша, документаци кийчдеп производствах хоаачабоацаран ІІалаьхара тІаеран зеваь мероприятеш хоадамболлаш вашТелхьаьккхех харо ІІо ду керда идеши хьакхилийтара.

Рационализатора болх бахьанехь дуьш цун практикерча цкъаьлонча масалаша. Иннта, цкъа сакхаеча хьостоник Іоуъйкхийтача хІара бурув тоха-чун турбин тІара хир доагІар. Цу бахьанех обсазни турбазех духхарІъяьрш скважине Іочуъйнигар. Цудухьа болх ца бен бурбой латта массеш да дахьнадар. Сихха цаІ ца дина хьалхарІа де вашТелхьаьккхара дахьнадар доагІаш даьр.

Духха лайхачун техачуьл тІехьаГІа цъка корта бола хІама дагадеар. Кусков хьайгор скважине ІочуъйнІа турбаш хьакха шиш хилийтара йоаьа устройство. Иштта вашТелхьадалар духкха хча ІІа а дагІийта йоаьккаш бола скважинехь болх беш. Советски Союзан Геройни открытеи комитето хьажа хьайнаьл А. И. Кусков яьча «Обедини коорднината дагІай ловзаре цементировани ирра устройство» яхача изобретене заявка.

Рационализаторски болх хьапарея беркатех барах А. И. Кусковна енчаь «НГПССР хьажоучун ІІалаьхара» яхача цІи.

А. ПЕСОК,
«Грозненфть» объединене инженер.

ДИКАГІЙОЛА ОПЫТ — МАССАНЕНА

«Чеченнигушинно» яхача обЬединенена чуйоагІаяь проапринтениай чих тІехьаьгІа ца яьа чІоагІа гоарлаеч бу дикагІйола производственнийкай бахха стихь. методаш Іомарза, ВІашагІтохара ІІайоаожамара.

Дукха Іамерза дешаш ала доагІаш да обЬединене совхозашкеи промышленни предприятешкеи болу бен дукха ба шоай гІулакха говзанчаш. Вай деношка масе тайпара балха доаЙ1ачІенаеча оагІон пІ а хІинца хІоттий ергиргача звеньеч-ех йоаьа кадраш кийчъяьрш кхечара хьекъан гелгга (пастенчиеческа) Из болх ду чІоагІа, дешаш, кхетамаш барал совгІа чІоанчІа ч1ала тІаниЙ1ата, сабар боарам хІара бешш бе. ХІинца обЬединене системе кьаьстта чІоагІа чІала тІайпа-хийт наставничествана, ветеранай боарам хьакхаеча кхечара кооп-ний болдоцоата ЗІатимаш Кайбова - "болдоцота лаьа болх беш кхоачаеча болхлоцца цкъа за чьккхъяь предприятенаш ергиргача оагІон пІ а хІинца хІоттийта ЗІатт. къаьхьарамга хьокхочаш дакхаГІа ца. производственни знешнапинг кІезигаГІа текхаю.

Кадроваи болхлоча бе-бешъа доаЙ1ан зап бІарчча вахар ше ІІалаяьчача шиЙ моттиге дІоттаГІаяр моллагІбар вай-на. Масала, «Советский спорт» яхача комонй совхозе УоЙ1аеи чхетта болх беш бе П-Н Корнеева, В. С. Гресова ца доаГІаш мел болаш. Цун-хома лаьтта болх беш йовзко цар Юотарча наха чІоагІа сий-ту цар чоанала кхьаьгІа-ца шоай профдела дукха езаш ун хиларах

Дукхача шерашка болх беш 50 совгІа комсаи лелаю болхлой хьебаьб цар, ІІаьта татан уй шоай наставник. Из-ламаз тоаме кхьаьгІаш боаяь. Новкъостанга Корнеевани Гресовеи хоа шоаш къежам телаРашта дегІаза бахк. Иштаганнай опытаи шиЙ балха тІа пайза за, совхоза болх-лой валари бьти йовза гІерт совхозан директор нов. П-А Куцай.

Дукха Іамерза дешаи ала доагІаш да обЬединене балха-машкха балха бола тха вож ветеранаш а. Масала, Шлаков Виктор Иванович — сварщик-рем5зтник, Карпузин Петр Ешфанович — столяр. Шакхе «Калиновский» комсой совхозе-за ца уж. Хьалхарра совхоз-ца шоай профдела дукха езаш ун хиларах

Дукхача шерашка болх беш 50 совгІа комсаи лелаю болхлой хьебаьб цар, ІІаьта татан уй шоай наставник. Из-ламаз тоаме къаьхьарга боаяь. Новкъостанга Корнеевани Гресовеи хоа шоаш къежам телаРашта дегІаза бахк. Иштаганнай опытаи шиЙ балха тІа пайза за, совхоза болх-лой валари бьти йовза гІерт совхозан директор нов. П-А Куцай.

Дукха Іамерза дешаи ала доагІаш да обЬединене балха-машкха балха бола тха вож ветеранаш а. Масала, Шлаков Виктор Иванович — сварщик-рем5зтник, Карпузин Петр Ешфанович — столяр. Шакхе «Калиновский» комсой совхозе-за ца уж. Хьалхарра совхоз-ца шоай профдела дукха езаш ун хиларах

Ткъ тІехьаьчча шерашка балха тІа боахкаяьнера

«КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ КЪАХЬЕГАМХОШТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Совета Президиума

У К А З

1974 шеран 18 январе аьхьа-хIинчу НАССР Лаккехьарча Совета Президиума Указато тIежаьжа лаьттара шорашка тIеIена болх барар а дика кхьаьгар бахьан долаш а СССР Лаккехьарча Совета Президиума тIеIаьгIа «Къахьегама ветеран» яха медаль дойлар

ЗАВОДСКОЙ РАЙОН КПСС Грозненски горкоме гIоллаг:

Зинуриев Ибрагим Зинуриевич — Халкъа Тахьохьама городской комитета председатель хIинчаниг;

Грозненски мехкахьта Илъма-тохIама институте гIоллаг:

Коканов Константин Федорович — слесарь;

Даниельянц Надежда Филипповна — йоаккхагIйолча инженер;

Камбаров Медьком Сосланович — кептерна бухгалтер;

Касьянова Александра Георгиевна — йоаккхагIйолча инженер;

Конина Варвара Федоровна — йоаккхагIйолча Илъман болдоваха;

Шаова Гапиена Пшекановна — инженер;

«Югмонтажавтоматика» яхача треста Грозненски, специализированни монтажни управленге гIоллаг:

Багдасаров Сергей Самсонович — газоэлектросварщик;

Чабан Тимофей Григорьевич — слесарь.

Гургьянов Кузьма Михайлович — слесарь.

Климашкин Владимир Васильевич — слесарь.

Негина Анастасия Ивановна — кептерна бухгалтер-ревизиторша.

ГIидромеханизацин яхача треста Грозненски спецуправление гIоллаг:

Казаков Иван Петрович — слесарь.

Клевцов Александр Иванович — слесарь.

Клеманов Александр Васильевич — земснарядан машинист.

Радивилов Конрад Леонтьевич — кептерна бухгалтер.

Рогожин Иван Львович — бетонщик.

Матвеев Николай Федорович — земснарядан машинист.

Цыгуевский Мардухай Исаакович — экскаватор.

Биков Серафим Петрович — земснарядан машинист.

Производственно-товарни конторе гIоллаг:

Беспалов Василий Степанович — оператор.

Буркина Прасковья Федоровна — пиженер.

Гуровская Евгения Павловна — оператор.

Симанихина Мария Григорьевна — оператор.

Нохч-ГIалгIай гIишлон управленге гIоллаг:

Фиткулин Борис Сафронович — йоаккхагIйолча госинспектор.

Корнилова Евгения Васильевна — йоаккхагIйола госинспектор хинчаниг.

Нохч-ГIалгIай гIишлон управленге «Чечингеологоразведка» яхача трестан автотранспортни конторе гIоллаг:

Землянский Петр Егорович — автослесарь.

«Кавсантехмонтаж» Грозненски монтажни управленге гIоллаг:

Зайцев Иван Николаевич — йоаккхагIйолча инженер.

Фомиченко Федор Степанович — инженер-экономист.

«Чечингермстройбыт» Нохч-ГIалгIай республикански ремонтно-строительни управленге гIоллаг:

Шлейкин Михаил Федорович — йоаккхагIйолча инженер.

Мамаева Зульпа Турлаевна — штукатур.

Жилищно-коммунальни бохама министерстван ремстройтреста автотранспортни предприяте гIоллаг:

Початовский Иван Спиридонович — слесарь.

Туманян Вячеслав Антонович — кузнец.

Воронина Антонина Афанасьевна — секретарь-машинистка.

«Грозгорфторгоразнобыт» яхача Грозненски городской производственни объединенге гIоллаг:

Кисленко Василий Гаврилович — объединенге кептерна инженер.

Кречетов Павел-Максимович — плотник.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный. 21 июль 1976 шу.

Дика кхоачашдуйлат чуэцарий хьашташ

Сихен цIенен йлат чуэцилла — цу деношкаш хьаьжаш да вай республика механизатораш. Из бехкотхама гIулакх баьхьа хан хилон ма лоаррIан хьалха тIера. Хьыта эшар ^фул а эьожаш царна хIума хилар да ума дешошка тхона, кооператорашта, хьалхаяка латта лоьцара. Торговле хьаштаи леттIга кхоачаш а деш нах кхьаьгарча оьсаяле лаккъерг йоаг, хьалаш вIашIIеьхьаца дехтарийла да тхо.

Цу гIулакха лаьрха кашкка баьхьа сихдалаг лаккъ дьалха «1976 шера йлат чуэцилен юрта боахама протухчан гулдьечен кхьаьгарий хьаштаи кхоачашдина кха тIа а де заорела, тIейнан Нохч-ГIалгIай потребсоюза правленге.

Йлат чуэцарата аьттув бодашгIа чуэцилаш балха сельаташ оттаяр, профбюран ашталкий маршруташ пайда-нгIа хургIоча тайпара хуьчнар, кхьаьста лучкагIа эшарий а еш товарий ассортимент цIеренга, кIайн хьаштаи кхоачашдина дар правленге торговлен кIайнаш кхачаш балхашка.

Уьх шера 53 автолавкен 50 процавелан бохна лаьрсти я хьашка балхаш деранта эшлача ассортименташ дохка тоьвашш массаза залийтарш. Хьалаьрча лаьмна, тучкъа кхиика эшинзарш а долаш цига дохка кхуьларгIола тоьвашш — белгIалъаьл респотребсоюза правленге.

ШолгI хьаштаи дика кхоачашлаьрш юрта боахама кьаьгарийла чIоаттIа баркал а оалаш хьанаве кхьаьсорта дехтарийла да тхо.

Йлат чуэцарата аьттув бодашгIа чуэцилаш балха сельаташ оттаяр, профбюран ашталкий маршруташ пайда-нгIа хургIоча тайпара хуьчнар, кхьаьста лучкагIа эшарий а еш товарий ассортимент цIеренга, кIайн хьаштаи кхоачашдина да тхо.

Цу гIулакха лаьрха кашкка баьхьа сихдалаг лаккъ дьалха «1976 шера йлат чуэцилен юрта боахама протухчан гулдьечен кхьаьгарий хьаштаи кхоачашдина кха тIа а де заорела, тIейнан Нохч-ГIалгIай потребсоюза правленге

ДОГIШЕНА САГ

Ма-дарра ярдаг вай, сага баьнна беам тIаГIорболаш ян ветеринари професи. Геолог е дилог хилчаьм ше ма-ярий-кIама дахар, гучадакхар, кхерам тIехIорта. Кхыметта дуьх-хьала агрономаш зоотехникаш а локкха сий-деш ба. Нийса дап. ткъеста а наха ишшта хетара ТаIIоаIIденнашкъ. Вуьрйят шу ший долиш ветеринар хила ойла уйла чуйоссара цхьа тIоаIIла лаьрIла кIама долу хила веза саг. Из дар Одоев Султана, ший ницархой цец а боахаш — ветеринари фелькультет теша вахар из. Шийла тIехьа классе деннаш хиларца цхьа профессин хила гIорта йиш йолаш дар из. Школе ший ноьхкъетара дуьхьала шийла дIадуьлше цунга из. Бакъда ше лаьрIлар ницарIа хиттар цунна. —

Кхоалгlа курсе кхачкъна Алмаатте деша хилар Султан, цул тIехьаIIа — Дагестанский юрта боохама институте. 1960 шера йистехьакхар из из. —

Кхо шу гарга да йьккхар Султана «Назранновский» совхозе ветеринари лор волш болх беш, цул тIехьаIIа из хилар «Назрановский» совхоза партийни организацие секретарь. ТIаьхьа 1973 шера деиз район ветеринаре керттера лор волаш. Ше моллагIча а балха тIа нийсьларах наха пайдане хила гIийрзи Султан.

Лаккера образовани йоллаш ше волаше а, цунна хьо хетангар муглаьера фельдшер волаш болх бе. Оаха наступтаран а яьхмаьрхк яха а ший-кхоч, кхо кетаре хара-м яхаш IотIерзаш йора цунна.

Нах берригаш цаIIаш баь. Ишшта барт а нийслу. Бакъда, ший «Гулакх дика доозар Султана, моллагIа бале а, болх сага сий доздеч хIама дац.

— Цкъа, дагадоьгIа сона, гIо ле нийхар со сий йоаIIеч участке. Цо воахан ше йиш йоаIIаше а лаьар со цига, — яхаш дуьш Султана, — Iаьчиг Iоне па могшш хоуьзар етт. Коча пъмешаш хьоа а хьехка, сий тIулакх де эттар со. Дукха нах гулбенна1бар. ХIаранна шоашта хетлетар дуьнар, из да деза, вож де деза яхаш, хьехамаш дора. Бакъда, царга ла а ца дуьнташ аз сай де дезар дора. Аз куьгге хьехка хIама сага хьайбаза, из са бера дIадьяккар сесага, цца бIеха пахаьк ъьелар. Аьн бIеча пахаьнна Iаттина мшта хьожаргна со, пифони кета гар ма-дарраш. ТIаккха эгIаза а ваха, дIавахк дагадеза сона. Хьайбан фу бехк ба аьнга, уйла а ма сецар. Дика хьоцур дакка дийзар са цига. Бакъда тIулакх дика дIелийзар; етт а Iеса а дийна ма дисар. Хьаьта меI пийсьеш ший иштта йоаа моттигаш! Са-

Нах муьхаа цIенош хьалхара деьхьера кринис ялахо кIоаргlуш йоаIIа Итале. Кепайозано-во белгал ма-дакхчара, гIийлош хьалъелга кIезиг-ешн хилара керттера баьхьа дIахо лаьхIуьш йоаIIа цементга, бетона, кхаьбсена гIишлоп мехъаш да.

Кхьаста халача хьала тIа этгар йоккхийча гIоргIашка

баха нах. Нах муьбаь цIенош боозрамаргIа хьалхара дуьхьало чаштан гIишлоп ела дукхха-на компанеша лелалеч сенкъ-ташша тIулакхашца. Цул тIехьа пайда баккхар дуьхь - йолаш йоаIIа пормаш телха я ешт хьалъе дар цIенош. Цкъа порядкагIа нах муьбаь цIенош ца дар баьхьа долаш гонахьа гIьнеш IаIIоIа ший йоаIIаш.

Кхьаста халача хьала тIа этгар йоккхийча гIоргIашка

Ткъе ашна нахах хьалйилой клубга йоккха зал, чу да сохьца-ран йийлача наIаранашен ворашнех латт. Уж собране баьхьабад цIена йоккха дог гIоза-лоаккха кетта хIоа а ца йоаIIабан. Уж баьккаб шолй юрта яхача, шолгIа йоаззан йолча Бавина Мерия-Иванованай дош дуьдуьна лаьхIа.

Ду дяьз цу кхалсагоI Хlата эттаI ма суда хьалхашка зуламхо а хиннаI Цо доккха зуламдаьлар.

Ялх-ворхI шу хьалха из Донбассе яхаш, ткъамгга шиIIа Iиг а хоаш, шиъта хIа тIаккха ца йоаIIаш. Царна ялх-ворхI шу Бераша йиъна Мария Иванована ший наьнен вежарийн бахача Гиозне яхь хьалъелга. Царна яхаш цхьа шу, шу дийнахь гIолла из еша-слар дегIа, сибата, хан чухь гоазвенхIан эламIгача сага Оленичев Александр яхь. Хlата ма шу а яьлар цхьа моллагIа бIа йолча кхалсар. Цун тайжа-ча бIаргаша, басбIаьш тIа кIоаргlашца а лаьдда йолаш, цунна хьо тIаьхьа хIоа а ца йоаIIабан. Цо хьезда боллу дегIара на хаьнаш, мари сесаги а хинна баха кайнаш чу. Гроозненга кхаччаш яхь «Родина» яхача совхозе. Цо хьезда болх дика беш трактористе кIор Аьсхьабан. Цул сов-гIа, кора социалистически яьлъ Iайлолеча, эттара хьала а эгара доккхачIа а докхараш цо тIаьхьан моттигаш ницлора яхаш уж Iаттора. Маоистташка йолча группировка лидераш масс мотте дупен халхъоита юкъера реакце хIоа а ца йоаIIабан. Цо тIаьхьа ницкъа